

Školský a školní management

Mgr. Jarmila Bradová / Mgr. Karolína Pešková, Ph.D.

Katedra pedagogiky (Poříčí 31)

bradova@ped.muni.cz / peskova@ped.muni.cz

Náplň dnešního semináře

- ▶ Organizační info
- ▶ Očekávání, motivace k předmětu
- ▶ Úvod ke školskému a školnímu managementu
- ▶ Pedagogický management
- ▶ Školní management

Organizační informace

- ▶ Harmonogram: výuka do 26.10. / 24.11.
- ▶ Termíny testů na konci semestru

Požadavky:

- ▶ Účast na přednášce
- ▶ Test (min. 70 % správně)
- ▶ Portfoliový úkol

Portfoliový úkol

- ▶ Nastudujte si Zprávu ČŠI a Výroční zprávu o činnosti školy, kde budete na praxi
- ▶ Vyberte si jednu oblast, která byla hodnocena pozitivně a zjistěte, jak se podařila škole realizovat (jak škola tuto oblast podporuje a rozvíjí)
- ▶ Prameny: zpráva ČŠI, výroční zpráva, web školy, příp. rozhovor s vedením
- ▶ Rozsah 1 standardní A4
- ▶ Odevzdat **před** testem do Odevzdávárny v IS

Doporučená literatura

- ▶ Obst, O. (2006). *Manažerské minimum pro učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- ▶ Školská legislativa: www.msmt.cz, www.csicr.cz

Proč je tento předmět důležitý?

- ▶ Administrativní zátěž
  - ▶ Problémové situace
  - ▶ Spory s rodiči
  - ▶ Legitimizace postupů
  - ▶ Strategické uvažování
-
- ▶ Není nutné znát veškerou legislativu, ale umět najít, co potřebuji!
  - ▶ Časté změny legislativy

Proč je tento předmět důležitý?

Dobrý den,

mám 45 let praxe ve středním školství, z toho 28 let ve funkci zástupce ředitele (je mi 68 let). Mohu s jistotou tvrdit, že absolventi pedagogických škol jsou na výuku své aprobační většinou dobře připraveni. O praktickém chodu školy a z toho vyplývajících požadavků neví mnoho:

1. Zapsat do třídní knihy, většinou neví, o co jde.
2. Vést katalogy žáků tříd, předepsanou a kontrolovanou administrativu. Hrůza!!!!
3. Vzdělání s oblasti školní legislativy. Hrůza!!!!
4. Právní odpovědnost a základní právní informace pro práci učitele. Hrůza!!!!
5. Učitelé odborných předmětů (myslím odborné technické předměty), inženýři s praxe, kteří nikdy neučili jsou na tom většinou lépe a rychleji se vše naučí a pochopí.

První rok neučím a jsem plně v důchodu, snad se popsaná situace zlepší, zatím jsem to nepoznal.

Přeji Vám mnoho úspěchů.

Co je to management?

- ▶ Co je obsahem činnosti managementu?
- ▶ Jaké roviny managementu v souvislosti se školou znáte?
- ▶ Kdo koho ve škole řídí?

- ▶ komplexní činnost - řízení školy, od plánování, přes hodnocení, rozhodování k uskutečňování záměrů školy.
- ▶ klíčová slova, z nichž se řízení skládá jsou tedy:
plánování - organizování - výběr a rozmístění pracovníků - vedení lidí - kontrola

Osnova předmětu

- ▶ **Pedagogický management**
- ▶ **Školní management**
- ▶ **Školský management**

Osnova předmětu

- ▶ **Pedagogický management** - třídní učitel, administrativa, mimoškolní aktivity, strategie řízení třídy, organizace výuky
- ▶ **Školní management** - správa, řízení a vedení školy, evaluace školy, výběrové řízení na školách (návštěva pozvaného ředitele?), inovace ve škole, rady škol
- ▶ **Školský management** - vzdělávací politika ČR a EU, kurikulární dokumenty, školská legislativa, rozvojově-vzdělávací projekty ve škole

Kompetence učitele a třídního učitele

Být dobrým učitelem úplně stačí
mít rád děti,
mít chuť měnit životy mladých lidí
a dokázat motivovat ty, které nikdo nemotivuje.

(Dylan Wiliam)

JAKÉ ČINNOSTI VYKONÁVÁ

A) UČITEL
B) TŘÍDNÍ UČITEL?

V rámci diskuse ve skupině připravte **co nejúplnější soupis činností**, které učitel/třídní učitel vykonává a které souvisejí s procesem řízení školní třídy.

práce ve skupině
max. 5 min

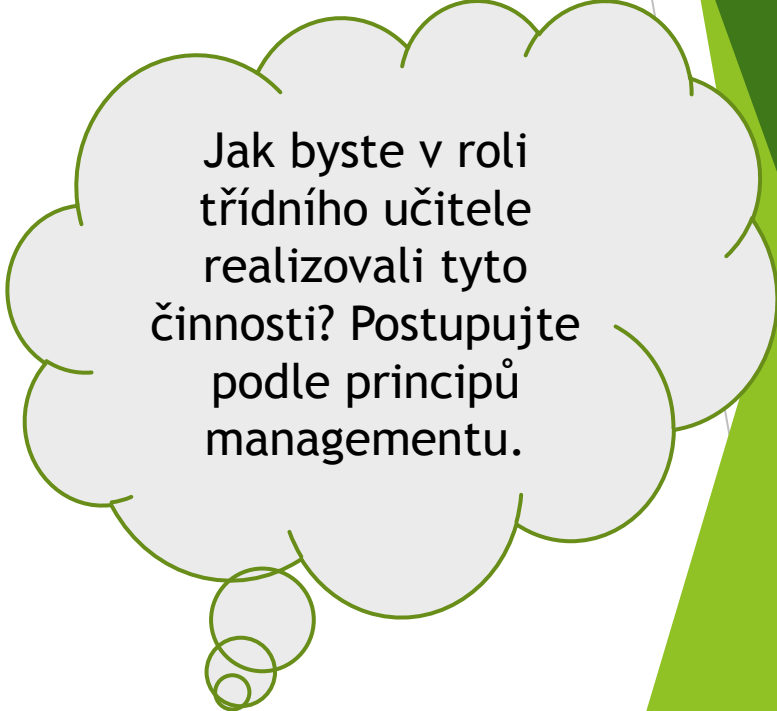
Které paragrafy ze školského zákona se vztahují k práci učitele / třídního učitele?

§

Domácí úkol

TŘÍDNÍ UČITEL

- A) Vytváří klima ve třídě
- B) Organizuje rodičovské schůzky
- C) Adaptuje nové žáky do kolektivu
- D) Organizuje třídnické hodiny

A thought bubble with a grey fill and a green outline, containing text. It is connected to a green box below by a thin green line.

Jak byste v roli třídního učitele realizovali tyto činnosti? Postupujte podle principů managementu.

**práce ve skupinách
A - B - C - D**

TŘÍDNICKÉ HODINY

- ▶ Možnost pravidelné práce uvnitř třídy
- ▶ Řešení aktuálních problémů
- ▶ Práce s pravidly třídy
- ▶ Žáci mohou konstruktivně ovlivňovat dění ve třídě, škole
- ▶ Společné plánování

KLIMA JAKO CESTA A CÍL

Nástroje učitele - jeho nejdůležitější činnosti, které ovlivňují klima

1. jak učí (aktivity, metody a formy práce), jak hodnotí
2. jak odměňuje a trestá (a vede ji kázeňsky)
3. jak vypadá vzájemná komunikace
4. jak umožňuje žákům se na dění ve třídě (včetně výuky) podílet
5. jaká jsou pravidla (jak jsou respektována, jak je vymáhá a podporuje)

DOBŘÝ UČITEL

- 1) Je zárukou kvalitní výuky
- 2) Je garantem bezpečí žáků

DOHLEDOVÁ POVINNOST ŠKOLY = UČITELE

- Školy jsou povinny zajistit ochranu a bezpečí žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a taky při poskytování školských služeb (§ 29 odst. 2 školského zákona).
- Jedním ze základních prvků zajištění bezpečnosti je **vykonávání dohledu** nad dětmi a nezletilými žáky (§ 164 odst. 1 písm. d) školského zákona).

KDY UČITEL VYKONÁVÁ DOHLED ?

Brainstorming

KDY UČITEL VYKONÁVÁ DOHLED

= Během vyučování

= Během suplování

= před vyučováním (_____ min.)

= během pobytu ve třídě i když nevyučuje (např. přednáška externího realizátora)

= během dozoru, o přestávkách, při přesunu z budovy do budovy

= ve školní jídelně pokud je součástí školy

= před srazem na akci (_____ min.), v průběhu akce až do jejího skončení

ŠKOLA JE POVINNA

- ✓ Předcházet možným rizikům
- ✓ Tato rizika vyhledávat a odstraňovat
- ✓ Přizpůsobit informace, které žákům předává, jejich rozumovému vývoji tak, aby bylo zřejmé, že žák ví, co se po něm žádá

= Škola je povinna zajistit **poučení žáků** a jejich **podrobné instruování o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti**. Toto poučení se vztahuje na všechny činnosti během výchovy a vyučování .

KDY ŽÁKY POUČIT ?

Brainstorming

KDY ŽÁKY POUČIT

- 1) Na začátku školního roku
- 2) Před prázdninami (i jednodenními)
- 3) Před vstupem do jakékoli odborné učebny
- 4) Před sportovním kurzem
- 5) Před exkurzí, návštěvou divadla, kina ...
- 6) Před cestou hromadným dopravním prostředkem

ORGANIZACE MIMOŠKOLNÍ AKCE

- 1) Akce může začínat u školy, nebo srazem na jiném předem určeném místě
- 2) Učitel zajišťuje bezpečnost _____ min před časem zahájení akce
- 3) Akce může končit u školy, nebo přímo v místě jejího konání
- 4) Zákonným zástupcům žáka učitel oznámí místo a čas zahájení a skončení akce nejméně _____ předem

ORGANIZACE MIMOŠKOLNÍ AKCE MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Práce v plénu

Se skupinou 27 dětí jdou dva učitelé na výstavu do městské galerie. Jeden žák zakopne a zraní se. Jak situaci vyřešíte?

MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Práce v plénu

Se skupinou 27 dětí jdou dva učitelé za město do přírody pozorovat ptáky. Jedno dítě štípne vosa a dostane silnou alergickou reakci. Přivolaná záchranná služba dítě zamýšlí odvézt do nemocnice. Co budete dělat?

MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Práce v plénu

Při přesunu několika tříd do divadla si žák třetí třídy zraní nohu, která začne otékat a bolet. Shodou okolností bydlíte nedaleko a máte doma osobní automobil, dozor mohou zajistit kolegové, kteří jsou zastoupeni v dostatečném počtu. Odvezete žáka do nemocnice?

MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Práce v plénu

Žák přinese návratku s vyplněnou možností b) – tedy, že si rodiče své dítě po skončení mimoškolní akce vyzvednou. Nicméně daného žáka si rodiče nevyzvedli, ostatní děti se již rozešly nebo si je vyzvedli rodiče. Co budete dělat?

Řízení třídy

Přístupy

- Behaviorismus
- Humanismus

Oblasti

- Management chování
- Management výuky

Strategie

- Proaktivní
- Reaktivní

Úkol učitele a jeho role

Úkolem učitele je:

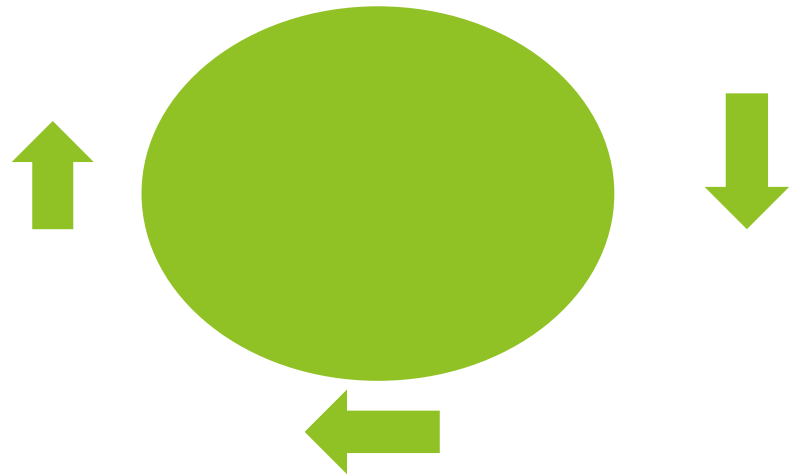
- získat žáky pro spolupráci
- přimět žáky k aktivní účasti na učebních činnostech
- směřovat se žáky k cíli základního vzdělávání

Kruh úspěchu

- ▶ Úspěch v učení zvyšuje moje sebevědomí“

4. Další motivace → 1. Úspěch

- ▶ 3. Zvýšení sebevědomí   2. Zvýšení zájmu

Rozdíly mezi žáky (podle Cangelosi)

1. Zájem o učení
2. Sebedůvěra
3. Vnímání toho, co je důležité
4. Postoj vůči škole
5. Rozumové schopnosti
6. Předchozí výsledky
7. Zkušenosti, na nichž můžete stavět
8. Rodinný a společenský život
9. Užívání drog
10. Specifické potřeby

Motivace

► Druhy motivací

1. Užitečnost získaných znalostí, jejich praktické využití
2. Potřeba získat kvalifikaci, dosáhnout plánovaného vzdělání
3. Posilování sebevědomí
4. Potřeba ocenění a pochvaly
5. Obava z neúspěchu, trestu
6. Zájem o problematiku, radost z učení

Organizační formy vyučování

The background of the slide is white with abstract, overlapping geometric shapes in various shades of green (light, medium, and dark) on the right side, creating a modern, dynamic look.

Organizační formy vyučování

- frontální (hromadné)
- individuální (s jednotlivcem nebo malou skupinou)
- individualizované (žák pracuje samostatně podle svého tempa...)
- párové a skupinové

Uspořádání výuky z hlediska sociálních vztahů

Kompetitivní výuka

Individuální uspořádání výuky

Kooperativní

Uspořádání výuky z hlediska sociálních vztahů

Kompetitivní výuka - konfrontace, soutěž, boj

Individuální uspořádání výuky - nezávislá činnost žáků v dosahování cílů

Kooperativní - spolupráce při dosahování cílů - pozitivní vzájemná závislost

Skupinové vyučovací metody

- brainstorming (bouře mozků)
- snowballing (sněhová koule)
- buzz groups (muší skupiny)
- role play (hraní rolí)
- práce s textem, výstavy, soutěže, kvízy, hry.....
- mind mapping (mentální mapování - myšlenkové mapy)
- gold fish bowl (akvárium)
- case study (případová studie)
- carousel (kolotoč)

Pedagogická diagnostika a individualizovaná výuka

Pedagogická diagnostika = východisko pro nastavení individualizované výuky

Pozorování - co chceme pozorovat? (vytrvalost v řešení úkolu, reakce, chování v situacích ve třídě...)

Rozhovor - bez sugestivních otázek (převážně otevřené otázky, specifické - amnestický rozhovor)

Analýza výsledků činností (portfolia)

Plánování individualizované výuky

Individualizace výuky znamená přizpůsobení výuky jednotlivým žákům. Jedná se o formu diferenciací dovedenou až k jednotlivému žákovi. (respektuje jedinečné vlastnosti a potřeby každého žáka a přizpůsobuje jim tempo učení, uspořádání obsahu a organizaci učební činnosti).

Nutné:

- individuální přístup vůči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (nastavení podpůrných opatření)

Změny v přístupu hodnocení

Hodnocení by mělo zásadně vycházet z jasně zadaných úkolů či oblastí vzdělávání a předem známých pravidel a kritérií. Musí být především zaměřeno na odhalování toho, co žák zná, ne na chybu či neznalost.“ (Bílá kniha, s. 49)

Předpoklad

- realistické cíle
- individuální hodnotící normy
- sledování individuálního pokroku